

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»**

Циклова комісія образотворчого мистецтва і дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
«07» _____ 2021р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ШРИФТИ

для студентів

спеціальності	022 Дизайн
освітньої програми	Дизайн
освітнього-кваліфікаційного рівня	молодший спеціаліст

Київ – 2021

Розробник:

Олена Валеріївна Казіміренко, викладач циклової комісії образотворчого мистецтва і дизайну Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Олена Валеріївна Казіміренко, викладач циклової комісії образотворчого мистецтва і дизайну Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії образотворчого мистецтва і дизайну

Протокол від 28 серпня 2021 р. № 1

Голова циклової комісії Ольга ОВЧАРЕНКО

Робочу програму перевірено

01 вересня 2021 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р. протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	5/150	
Курс	4	
Семестр	7	8
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	1
Обсяг кредитів	3	2
Обсяг годин, в тому числі:	90	60
Аудиторні	42	28
Модульний контроль	6	4
Підготовка і складання підсумкового контролю	15	15
Самостійна робота	27	13
Форма семестрового контролю	-	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Шрифти» є ознайомлення з теорією та історією виникнення шрифтів, надання навичок підбору, поєднання та практичного виконання шрифтових композицій, в ескізному варіанті “від руки” та

засобами комп'ютерної графіки для подальшого використання в друкованих продуктах або на веб-сторінках.

Завдання курсу: надати теоретичні основи шрифтової грамотності, сформувані вміння та навички виконання шрифтових композицій виконаних від руки або засобами графічних редакторів, сформувані компетентності необхідні в роботі графічного дизайнера для виконання професійних завдань.

Дисципліна «Шрифти», як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями:

- здатність здійснювати пошук та користуватись інформацією, яка необхідна для ефективного виконання професійних задач, професійного та особистісного розвитку;
- спроможність організовувати власну професійну діяльність, обирати типові методи та засоби виконання фахових задач, оцінювати їх ефективність та якість;
- вміння використовувати технологічні стандарти та нормативні документи для практичного виконання шрифтових композицій;
- спроможність використовувати професійно-профільовані знання і практичні навички виконання шрифтових композицій;
- здатність знаходити художні специфічні засоби, нові образно-пластичні рішення для кожної творчої задачі;
- спроможність виконувати ескізи з використанням різноманітних художніх засобів та прийомів;
- спроможність до аналізу та проведення демонстрацій остаточних варіантів дизайнерських розробок шрифтових композицій;
- здатність розрізняти конструкцію букв латинської та кириличної абетки;
- спроможність до розуміння особливостей накреслення історичних шрифтів та вміння відтворювати їх;

- здатність здійснювати побудову шрифтової композиції із застосуванням модульної сітки;
- здатність розрізняти види та накреслення шрифтів;
- спроможність до виявлення різниці в конструкції букв різних шрифтів;
- здатність використовувати закони типографіки в професійній діяльності;
- спроможність до здійснення побудови шрифтових композицій відповідно до законів композиції та кольорознавства;
- здатність здійснювати вибір шрифтів відповідно до поставлених професійних задач.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студентів мають:

- здійснювати пошук та користуватись інформацією, яка необхідна для ефективного виконання професійних задач, професійного та особистісного розвитку;
- вміти організовувати власну професійну діяльність, обирати типові методи та засоби виконання фахових задач, оцінювати їх ефективність та якість;
- вміти використовувати технологічні стандарти та нормативні документи для практичного виконання шрифтових композицій;
- використовувати професійно-профільовані знання і практичні навички виконання шрифтових композицій;
- знаходити художні специфічні засоби, нові образно-пластичні рішення для кожної творчої задачі;
- виконувати ескізи з використанням різноманітних художніх засобів та прийомів;
- аналізувати та проводити демонстрацію остаточних варіантів дизайнерських розробок шрифтових композицій;
- вміти розрізняти конструкцію букв латинської та кириличної абетки;

- розуміти особливості накреслення історичних шрифтів та вміти відтворювати їх;
- здійснювати побудову шрифтової композиції із застосуванням модульної сітки;
- розрізняти види та накреслення шрифтів;
- виявляти різницю в конструкції букв різних шрифтів;
- використовувати закони типографіки в професійній діяльності;
- здійснювати побудову шрифтових композицій відповідно до законів композиції та кольорознавства;
- вміти здійснювати вибір шрифтів відповідно до поставлених професійних задач.

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви змістових модулів, тем	Кількість годин				
		Разом	Лекцій	Практичних	Підготовка і складання підсумкового контролю	Самостійна робота
	1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Каліграфія і лєтерінг						
1	Історія виникнення та формування шрифтів	2	2			
2	Історія українського шрифту	2	2			
3	Відмінності в будові букв кириличної та латинської абетки	2		2		
4	Контрформа - "повітря" букви	8		2		6
5	Історичні кириличні шрифти	2		2		
6	Рукописний шрифт тонким пером	2		2		
7	Шрифтова композиція та лєтерінг	18		10	5	3
	Модульний контроль	2				
Разом		38	4	18	5	9
Модуль 2. Друкований шрифт						
7	Антиква	2		2		
8	Гротески	2		2		
9	Декоративні шрифти в роботі дизайнера	2		2		
10	Рукописні шрифти в друкованій графіці	2		2		
11	Накреслення шрифтів	8		2		6

12	Логотип як шрифтова композиція	10		4		6
13	Особливості застосування логотипів під час проектування рекламних носіїв	22		6	10	6
	Модульний контроль	4				
Разом		52		20	10	18
Разом за VII семестр		90	4	38	15	27
Модуль 3. Типографіка						
14	Основні закони типографіки	2	2			
15	Проектування розвороту тексту з різних інформаційних блоків	12		8		4
16	Робота з текстовою ієрархією	12		8		4
17	Типографіка книжкового розвороту	30		10	15	5
	Модульний контроль	4				
Разом за VIII семестр		60	2	26	15	13
Разом за навчальним планом		150*	6	64	30	40

*із врахуванням МК 10 год.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Каліграфія і лєтерінг

Лєкція 1. Історія виникнення та формування шрифтів (2 год.) [1, 2, 3, 4, 5]

Найдавніші види писемності. Піктографічне письмо, клинопис, ієрогліфи. Поява найдавніших книг. Історія та розвиток латинських шрифтів. Римський капітальний шрифт.

Основні поняття теми: писемність, алфавіт, шрифт, графема.

Лєкція 2. Історія українського шрифту (2 год.) [1, 2, 3, 4, 5]

Історичні види шрифтів на Україні, їх розвиток та особливості накреслення. Використання українського шрифту в книгах та шрифтових композиціях.

Основні поняття теми: “сарматські знаки”, кирилиця, уставне письмо, скоропис, рутенія.

Практична робота 1. Відмінності в будові букв кириличної та латинської абетки робота ширококонечним пером, маркером тощо(2 год.) [1, 2, 3, 6]

Практична робота 2. Контрформа - “повітря букви”. Дослідження вільного простору навколо букви, створення композиції (2 год.) [1, 2, 3]

Практична робота 3. Історичні кириличні шрифти. (2 год.) [1, 2, 3, 4]

Практична робота 4. Рукописний шрифт тонким пером (2 год.) [1, 2, 3, 4]

Практична робота 5. Шрифтова композиція та леретінг (10 год.) [1, 2, 3, 4]

Модуль 2. Друкований шрифт

Практична робота 5. Антиква (2 год.) [1, 2, 3, 4]

Практична робота 6. Гротески (2 год.) [1, 2, 3, 4]

Практична робота 7. Декоративні шрифти в роботі дизайнера (2 год.) [1, 2, 3, 4]

Практична робота 8. Рукописні шрифти в друкованій графіці (2 год.) [1, 2, 3, 4]

Практична робота 9. Накреслення шрифтів (2 год.) [1, 2, 3, 4]

Практична робота 10. Логотип як шрифтова композиція (4 год.) [1, 2, 3, 4]

Практична робота 11. Особливості застосування логотипів під час проектування рекламних носіїв (6 год.) [1, 2, 3, 4]

Модуль 3. Типографіка

Лекція 3. Основні закони типографіки (2 год.) [1, 2, 3, 4, 5, 6]

Мистецтво друкованого тексту. Основні закони роботи з текстом, формування текстової ієрархії та композиції. Поєднання шрифтів, гарнітур, накреслень, поєднання текстів з ілюстраціями та іншими графічними елементами.

Основні поняття теми: типографіка, інтерляж, кернінг, міжстрочний інтервал, кегль, модульна сітка, модульна побудова

Практична робота 12. Проектування розвороту тексту з різних інформаційних блоків (8 год.) [1, 2, 3, 4]

Практична робота 12. Робота з текстовою ієрархією (8 год.) [1, 2, 3, 5]

Практична робота 14. Типографіка книжкового розвороту (10 год.) [1, 2, 3, 5,6]

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1.	Відвідування лекцій.	1	2	2			1	1
2.	Відвідування практичних занять.	1	9	9	10	10	13	13
3.	Робота на практичному занятті	10	6	60	7	70	6	60
4.	Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	15	3	15	3	15
5.	Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Максимальна кількість балів				111		120		114
Розрахунок коефіцієнта								345 3,45

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Модуль 1. Каліграфія і лєтерінг

Самостійна робота 1. Створення шрифтової композиції на основі контрформи окремої букви

Самостійна робота 2. Пошук образу шрифтової композиції в стилі “лєтерінг”

Модуль 2. Друкований шрифт

Самостійна робота 1. Створення шрифтової композиції з шрифтів різного накреслення, однієї гарнітури

Самостійна робота 2. Доопрацювання логотипу з використанням модульної побудови

Самостійна робота 3. Використання охоронного поля логотипу

Модуль 3. Типографіка

Самостійна робота 1. Пошук інформації та створення образу кулінарного рецепту

Самостійна робота 2. Підбір інформації та створення етикетки для товару

Самостійна робота 3. Підбір інформації для проєктування книжкового розвороту

7.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Підсумковий модульний контроль проводиться у формі підсумкового захисту виконаних робіт.

6.3 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

8 семестр передбачає форму семестрового контролю – залік.

6.4 Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою
Відмінно	A	90-100
Дуже добре	B	82-89
Добре	C	75-81
Задовільно	D	69-74
Достатньо	E	60-68
Незадовільно	F _x	35-59
	F	0-34

7. Навчально-методична карта дисципліни «Шрифти»

Разом: 150 год., лекції – 6 год., практичні заняття – 64 год., підготовка до семістрового контролю – 30 год., модульний контроль – 10 год., самостійна робота – 40 год.

Модуль	Модуль 1. Каліграфія і лєтерінг						
Лекції	1			2			
Теми лекцій	Історія виникнення та формування шрифтів			Історія українського шрифту			
Теми практичних занять	Відмінності в будові букв кириличної та латинської абетки	Контрформа - “повітря букви”		Історичні кириличні шрифти. Шрифт “Рутенія”	Рукописний шрифт тонким пером	Шрифтова композиція та лєтерінг	
Самостійна робота			Створення шрифтової композиції на основі контрформи окремої букви			Пошук образу шрифтової композиції в стилі “лєтерінг”	
Підсумковий модульний контроль							
Модуль	Модуль 2. Друкований шрифт						
Теми практичних занять	Антиква	Гротески	Декоративні шрифти в роботі дизайнера	Рукописні шрифти в друкованій графіці	Накреслення шрифтів	Логотип як шрифтова композиція	Особливості застосування логотипів під час проектування рекламних носіїв
Самостійна робота					Створення шрифтової композиції з шрифтів різного накреслення, однієї гарнітури	Доопрацювання логотипу з використанням модульної побудови	Використання охоронного поля логотипу

Підсумковий модульний контроль			
Модуль	Модуль 3. Типографіка		
Лекції	1		
Теми лекцій	Основні закони типографіки		
Теми практичних занять	Проектування розвороту тексту з різних інформаційних блоків	Робота з текстовою ієрархією	Типографіка книжкового розвороту
Самостійна робота	Пошук інформації та створення образу кулінарного рецепту	Підбір інформації та створення етикетки для товару	Підбір інформації для проектування книжкового розвороту
Підсумковий модульний контроль			
Залік			

8. Рекомендована література

Базова:

1. Куленко М.Я. Основи графічного дизайну: Підручник/ М.Я. Куленко/ За редакцією проф. Є.А. Антоновича/ Видання третє, перероблене та доповнене. – К.: Кондор-Видавництво, 2015 – 544с;
2. Мітченко В.С. Естетика українського рукописного шрифту: за науковою редакцією академіка Академії мистецтв України М.І. Яковлева — К.: Грамота, 2007.—208с.;
3. Мітченко В.С. Каліграфія — К.: Грамота, 2012.—48с.;
4. Антонович Є.А., Василюшин Я.В., Шпильчак В.А. Креслення: Навч.посібник/ За ред.проф. Є.А. Антоновича – Львів: Світ, 2006. – 512с., іл.
5. Коберник О.М. Технології : підручник/ О.М. Коберник - Київ : Літера ЛТД, 2011;
6. Шевченко В.Я. Композиція плаката: Навч. Посіб. – 2-ге вид., доп. – Х.: Колорит, 2007. – 133с.: іл. ISBN 978-966-8536-42-7.

9. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
www.dnpb.gov.ua/
2. Бібліотека українських підручників
<http://pidruchniki.ws/>
3. Онлайн-журнал «Шрифт» з 2013 р <http://typejournal.ua/>
4. Онлайн-журнал «Графічний дизайн» з 2011р <http://graphic.eds.co.ua/>